

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Puhelin 029 56 42000
Faksi 029 56 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

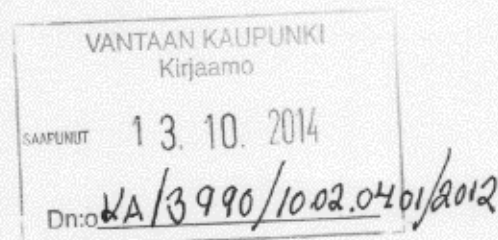
Päätös

1 (7)

14/0753/5

Antopäivä 9.10.2014

Diaarinumero
02982/14/4103

Asia

Asemakaavaa koskeva valitus

Valittaja

Hämeenkylässen Omakotiyhdistys ry

Päätös, josta valitetaan

Vantaan kaupunginvaltuusto 7.4.2014 § 11

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kivistön keskusta-asuminen 2 (entinen Marja-Vantaa) asemakaavan ja asemakaavan muutoksen (nro 231300) sekä siihen liittyvän tonttijaon. Asemakaavalla on suunniteltu muun muassa kerrostaloasumista Kivistöön kortteleihin 23131 ja 23132, Kehäradan pohjoispuolelle.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Kaupunginvaltuuston päätös on kumottava. Hallinto-oikeuden on määrättävä, että kaavoitustyötä jatketaan vasta, kun Helsinki-Vantaan lentokentällä on ympäristönsuojelulain mukainen lainvoimainen ympäristölupa. Hallinto-oikeuden on määrättävä, että Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 5.9.2013 nro 13/0230/1 lupamääräyksessä 30A määrätty selvitys lentomelun terveyshaitoista suoritetaan, ennen kuin asemakaavaa koskeva päätös saa lainvoiman. Kaupunginhallituksen päätös, jolla kaavan hyväksymistä koskeva päätös on pantu täytäntöön, on kumottava ja täytäntöönpano on kiellettävä. Hallinto-oikeuden on määrättävä, että kaava voidaan toteuttaa vasta sen jälkeen, kun Marja-Vantaan kaupunginosaan liittyvä rikostutkinta ja oikeuskäsittely on lainvoimaisesti ratkaistu.

Koko asemakaava-alueeseen kohdistuu Helsinki-Vantaan lentoaseman lentoliikenteestä aiheutuva lentomeluhaitta. Kaava-alue ei täytä terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön edellytyksiä. Vantaan kaupunki on valittanut Helsinki-Vantaan ympäristöluvasta Vaasan hallinto-oikeuteen ja siten myöntänyt asuinalueelle aiheutuvan meluhaitan. Kaupunki on todennut melun vaikeuttavan Marja-Vantaan suunnittelua ja lisäksi katsonut, ettei ympäristölupapäätöksessä ole otettu huomioon oikeusvaikutteisissa kaavoissa osoitettua alueen käyttötarkoitusta. Vaasan hallinto-oikeuden hylättyä Vantaan kaupungin valituksen lentomelualue voi vapaasti levitä asemakaava-alueelle ja melutaso tulee olemaan yli L_{den} 55 dB.

Valituksenalaisen päätöksen aineistossa ei ole mitään melumittauksen tuloksia eikä riittävää selvitystä ympäristövaikutuksista. Päätöksen asiakirjoista puuttuu meluselvitys eikä sellaista ole esitetty päättäjille. Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja esittelijä on johtanut päättäjiä harhaan. Kaavapäätös on

perustunut maakuntakaavan ja yleiskaavan vanhoihin tietoihin melusta. Kaavoitusviranomaiset ovat olleet tietoisia meluongelmasta koko kaavoitusprosessin ajan. Finavia on Vaasan hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle ympäristölupa-asian yhteydessä osoittamassaan vastineessa katsonut, että on vastuutonta kaavoittaa melulle herkkiä toimintoja lähelle melualuetta.

Asemakaava-alue ei täytä myöskään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisia yöohjearvoa uusille asuinalueille (45 dB ulkona). Yöohjearvo ylittyy muun muassa lentokoneiden nousu- ja laskulinjausten aiheuttaman melun ja kiitotieltä kantautuvan melun vuoksi.

Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska päätöksentekijöiltä on salattu oleellista tietoa myös valituksenalaisessa päätöksessä mainitun yhteistoimintasopimuksen osalta.

Asian käsittely ja selvittäminen

Vantaan kaupunginhallitus on antanut lausunnon.

Vuonna 2008 voimaan tulleen Marja-Vantaan osayleiskaavan lentomeluvyöhykkeet 1 ja 2 noudattavat Uudenmaan maakuntakaavan lentomelua koskevia rajoitteita. Molempiin kaavoihin on merkitty Ilmailulaitoksen vuoden 2002 melunhallintasuunnitelman sisältämät L_{den} 60 ja 55 dB:n verhokäyrät ohjaamaan maankäytön suunnittelua ja siten esimerkiksi asumisen sijoittamista. Lisäksi Marja-Vantaan osayleiskaavassa on esitetty lentomeluvyöhyke 3 (L_{den} 50 dB) verhokäyrän mukaisesti. Ilmailulaitoksen selvityksiin perustuva melunhallintasuunnitelma verhokäyrineen on maankäytön suunnittelussa yleisesti hyväksytty ja sitä käytetään myös poikkeamislupaharkinnassa.

Marja-Vantaan osayleiskaavassa on määritelty kolme lentomeluvyöhykettä, joista lentomeluvyöhykkeelle 1 ei saa sijoittaa uutta asumista. Vyöhykkeelle 2 ei sallita uutta asumista mutta nykyisen asutuksen säilyttäminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista. Lentomeluvyöhyke 3 ei aseta asumiselle mitään rajoituksia. Valituksenalaisen asemakaavan alue sijoittuu Marja-Vantaan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan tehokkaan asuntorakentamisen alueelle (A1) ja liikennealueelle (LR). Asemakaava on asumisen osalta laadittu kokonaisuudessaan osayleiskaavan lentomeluvyöhykkeelle 3 ja se perustuu yleiskaavaan.

Koko Kivistön keskusta-asumisen alueelle laadittiin Marja-Vantaan ydinkeskusta asemakaava ja kaavamuuotosluonnos (230600), johon sisältyi useita selvityksiä, muun muassa Marja-Vantaan keskusta-asumisen alueen meluselvitys 2010, WSP Group Finland Oy. Selvitys on päivitetty 3.3.2011 ja siinä on selvitetty lento- ja maantasaisen liikenteen aiheuttaman melun määrää, vaikutuksia ja arvioitu myös eri liikennemelutyypin yhteisvaikutuksia. Selvityksen mukaan suurin osa kaava-alueesta täyttää terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön vaatimukset. Asuinkorttelit sijoittuvat lentomeluvyöhykkeelle 3, ja lentomeluvyöhykkeelle 2 on osoitettu muuta toimintaa. Eri melutyypin yhteisvaikutus on noin 2 dB. Kaavamuuotosluonnoksen 230600 alueen koon vuoksi se kaavoitetaan osissa, ja mainittuun luonnokseen liittyviä selvityksiä

käytetään laadittavissa asemakaavoissa, tarvittaessa päivitettyinä. Valituksenalaisen kaavan meluselvitystä on päivitetty kahteen otteeseen, 28.3.2011 ja 15.2.2013. Valituksenalaisen asemakaavan kaavamääräyksissä on otettu huomioon ympäristöhäiriöt.

Hämeenkylässä Omakotiyhdistys ry on antanut vastaselityksen.

Kaavapäätös perustuu vanhentuneisiin tietoihin. Finavia on varoittanut laatimasta kaavoja melualueen rajaan kiinni jättämättä suojavyöhykettä. Vantaan kaupunki vetoaa vuoden 2002 melunhallintasuunnitelmaan, joka ei enää vastaa Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen mukaista Finavian ympäristölupapäätöstä. Valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä 5.9.2013 numero 13/0230/1 ei ole huomioitu.

Vantaan kaupunki vetoaa WSP Group Finlandin selvityksiin, joita ei kuitenkaan ole päätöksen 7.4.2014 § 11 liitteenä. Lentomelun, ratamelun, tiemelun, katumelun ja lentokentältä kantautuvan kiitotie- ja koekäyttömelun yhteisvaikutusta ei ole selvitetty. Selvitys melutasosta verrattuna yöohjearvoon puuttuu kokonaan.

Marja-Vantaan rikostutkinta on tällä hetkellä syyteharkinnassa. Kyseessä on laaja korruptiovyöhyke, joka koskee myös Marja-Vantaan kaavoitusta. On syytä epäillä, että kaavoituksen taustalla löytyy lainvastaista toimintaa, joten asema-kaava on lainvastainen ja virheellisessä järjestyksessä syntynyt.

Vantaan kaupunginhallitus on päätöksellään 28.4.2014 § 8 määrännyt kaupunginvaltuuston 7.4.2014 tekemät päätökset tulemaan voimaan.

Helsingin hallinto-oikeus on välipäätöksellään 20.5.2014 numero 14/0385/5 kieltänyt kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpanon.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki vaatimuksia, jotka koskevat ympäristölupamenettelyyn liittyvien selvitysten tekemistä tai kaavan toteuttamisen lykkäämistä ympäristölupamenettelyn sekä rikostutkinnan ja sitä koskevan oikeuskäsittelyn ajaksi.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Tutkimatta jätetyltä osalta

Ympäristölupamenettelyyn liittyviä selvityksiä koskevien vaatimusten tutkiminen kaava-asian yhteydessä ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan. Myöskään kaavan toteuttamisen lykkäämistä koskevien vaatimusten tutkiminen ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Tutkitulta osalta

Sovellettavat oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 1 momentin mukaan asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon siten kuin siitä samassa laissa säädetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.

Asemakaava-aluetta koskeva selvitys

Asemakaava-alue sijaitsee Vantaan Kivistössä, rakenteilla olevan Kehäradan pohjoispuolella ja se on kooltaan noin 5 hehtaaria. Alue on tällä hetkellä pääosin rakentamatonta metsäaluetta. Vantaan kaupunginvaltuuston 19.6.2006 hyväksymässä Marja-Vantaan osayleiskaavassa suunnittelualue on merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1), jonne saa rakentaa ensisijaisesti asuinrakennuksia. Suunnittelualue on osayleiskaavan lentomeluyöhykettä m3 (L_{den} 50 - 55 dB), jolle ei ole asetettu rakentamista koskevia rajoituksia.

Kaavaselostuksen mukaan merkittävimmät melunlähteet, jotka rasittavat kaava-aluetta, ovat lentoliikenne, Kehäradan tuleva raideliikenne sekä tie- ja pääkatuverkon liikenne. Raide- sekä tie- ja pääkatuverkon tulevaa liikennemelun määrää on selvitetty asemakaavaluonnosta (230600) varten laaditussa meluselvityksessä (Marja-Vantaan keskusta-asumisen alueen meluselvitys, WSP Finland Oy, 25.3.2010, päivitetty 3.3.2011). Meluselvityksessä tie- ja katuliikenteen sekä raideliikenteen melulaskennat perustuvat vuodelle 2030 laadittuihin liikenne-ennusteisiin. Selvitys on päivitetty valituksenalaisen asemakaava-alueen osalta (WSP Finland Oy, 15.2.2013). Kehäradan avoratasuunnittelun osana on tehty runkomeluselvitys (Akukon Oy, Kehärata, avorataosuuden rakentamissuunnittelu, Runkomelun tarkennettu selvitys, 15.3.2010). Kehäradan suunnittelussa on huomioitu runkomelun ja tärinän torjunta teknisillä ratkaisulla, jotka täyttävät asuinalueen vaatimustason. Tiedot lentomelusta ja sen kehityksestä perustuvat Finavian julkaisemiin lentomelun verhoikäyriin, jotka on otettu huomioon Marja-Vantaan osayleiskaavassa.

Meluselvityksen päivityksessä 15.2.2013 todetaan, että raideliikenteen aiheuttamat meluvyöhykkeet eivät leviä asemakaava-alueella pitkälle, sillä Kehärata sijaitsee leikkauksessa ja ympäröivät rakennukset rajoittavat melun leviämistä. Raideliikenteen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat kortteliin 23132, Kvartsiraitin pohjoispuolelle suunnitellulle pihakannelle. Pihakantta kallistamalla ja 1,3 m korkealla melukaiteella suurin osa pihakannesta saadaan suojattua ohjearvotasot ylittävältä melulta. Varsinaiset piha-, oleskelu- ja leikkialueet osoitetaan asuinrakennusten suojaiselle puolelle. Korttelissa 23131 piha-alueilla maanpinnan tasolla ohjearvot eivät ylity.

Kaavaselostuksessa todetaan melun osalta vielä, että tie- ja katuliikenteen aiheuttama melu tulee olemaan välittömästi katujen varsien puoleisten rakennusten sivustalla päiväsaikaan enimmillään 62 dB Ruusukvartsinkadun ja 60 dB Keimolantien (entinen Vanha Nurmijärventie) laidalla. Melutaso laskee heti rakennusten sivustoilla ollen enimmillään 57 dB. Yöaikaan tie- ja katuliikenteen aiheuttama melu tulee vastaavasti olemaan välittömästi katujen varsien puoleisten rakennusten sivustoilla enimmillään 54 dB myöskin Vanhan Nurmijärventien ja Ruusukvartsinkadun laidalla, mutta melutaso laskee kadunpuoleisten rakennusten sivuilla ollen enimmillään 49 dB.

Kaavaselostuksen mukaan meluntorjuntatoimenpiteillä ja kaavamääräyksillä päästään kaikilla oleskelupihoilla ja rakennusten sisätiloissa melutason ohjearvon alittaviin arvoihin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksellään 4.8.2011 nro 49/2011/1 myöntänyt Finavia Oyj:lle ympäristöluvan Helsinki-Vantaan lentoaseman toimintaan. Päätöksen liitekartassa 2 on esitetty lentokenttämelualueiden yhdistelmä, josta ilmenee, että valituksenalaisen asemakaavan alue jää 55 dB melualueen ulkopuolelle. Päätöksessä on annettu muun muassa lupamääräyksiä, jotka rajoittavat asuinalueille öisin aiheutuvaa melua.

Melutason ohjearvoista

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (993/1992) 1 §:n mukaan mainittua päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyssä. Päätöksen 2 §:n mukaan asumiseen käytettävillä alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason L_{Aeq} päiväohjearvoa (klo 7 - 22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22 - 7) 50 dB. Uusilla alueilla melutason yöohjearvo on kuitenkin 45 dB.

Valtioneuvoston päätös ei ole oikeudellisesti sitova. Päätös perustuu kuitenkin tutkimuksiin ja selvityksiin melutasoista, jotka yleensä alentavat asuinympäristön viihtyisyyttä.

Valtioneuvoston mainitun päätöksen ohella melutasoa voidaan kuvata muullakin asianmukaiseksi katsottavalla tavalla. Suomessa on yleisesti käytetty lentomelun kuvaamiseen päivä-ilta-yömeluksi kutsuttua tunnuslukua L_{den} , joka ottaa huomioon koko vuorokauden äänitasot siten, että ilta-ajan klo 19 - 22 keskiäänitasoa painotetaan +5 dB ja yöajan klo 22 - 07 keskiäänitasoa painotetaan

+10 dB. (Ympäristöministeriön julkaisu, Liikennemelun huomioon ottaminen kaavoituksessa, LIME-työryhmän mietintö 2001).

Valituksenalaisen asemakaavan melua koskevat määräykset

Kivistön keskusta-asuminen 2 -asemakaavassa on osoitettu asuinkerrostalojen alueita (AK) kortteleihin 23131 ja 23132. Kaava sallii asuinrakentamista yhteensä 51 430 k-m². Kaavassa on osoitettu Kvartsinraitin ja korttelin 23132 väliin merkintä, jonka osoittamalle likimääräiselle kohdalle tulee toteuttaa liikennemelulta suojaava este.

Kaavamääräysten (§ 5) mukaan Ruusukvartsinkadun ja Keimolantien puolelle ei saa sijoittaa asuinhuoneistojen korvausilmanottoaukkoja, ja mainitun puolen parvekkeiden on oltava lasitettuja. Lähinnä Kehärataa olevien asuinrakennusten rataa vasten olevat parvekkeet ja pihaterassit on lasitettava. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL lento- ja liikennemelua vastaan on oltava vähintään 32 dB.

Oikeudellinen arviointi

Kuntalaissa tai maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole säännöksiä siitä, miten kaava-asiaa koskevaa materiaalia on esiteltävä kaupunginvaltuuston jäsenille. Valtuutetut voivat lähtökohtaisesti itse päättää siitä, missä määrin he tutustuvat päätöksen pohjana oleviin selvityksiin. Kaavan hyväksymistä koskeva päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä sillä valituksessa esitetyllä perusteella, että valtuutettuja olisi johdettu asiassa harhaan tai heiltä olisi salattu kaava-asiaa koskevia tietoja.

Suunniteltu asuinrakentaminen sijoittuu alueelle, joka on alueella voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettu asuinalueeksi. Osayleiskaava on siten ollut ohjeena maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:n 1 momentin ja 54 §:n 1 momentin mukaisesti asemakaavaa laadittaessa. Asemakaava on perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisiin riittäviin selvityksiin ja asemakaavassa on otettu huomioon saman lain 54 §:n 2 momentissa säädetyt sisältövaatimukset edellytysten luomisesta terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Lentomeluvyöhyke ei sinänsä estä osayleiskaavaan perustuvan asemakaavan laatimista, kunhan meluntorjuntatarve otetaan huomioon viihtyisän, terveellisen ja turvallisen elinympäristön edellyttämällä tavalla. Valituksenalaisessa asemakaavassa on otettu huomioon lentomelun ja muun melun meluntorjuntatarve antamalla muun muassa asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyksivaatimuksia koskeva kaavamääräys.

Helsinki-Vantaan lentokentän ympäristölupaa koskeva prosessi ei kuulu kaava-asian yhteyteen, eikä asemakaavan hyväksymistä koskevan päätöksen lainmukaisuutta arvioida ympäristölupa-asiaan liittyvillä perusteilla. Asiassa ei ole tältä osin myöskään käynyt ilmi, että kaava-asian yhteydessä esitetyt selvitykset olisivat virheelliset tai riittämättömät.

Asemakaavan hyväksymistä koskeva päätös ei ole yhdistyksen valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastainen.

Täytäntöönpanoa koskeva määräys

Hallinto-oikeus määrää, ettei välipäätöksellä 20.5.2014 numero 14/0385/5 määrätty täytäntöönpanokielto ole enää voimassa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja
Kuntalaki 90 §
Hallinto-oikeuslaki 3 §

Muutoksenhaku

Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n 5 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella olevaa asema-kaavaa ja jolla valitus on jätetty tutkimatta tai jolla ei ole muutettu valituksen kohteena ollutta viranomaisen päätöstä siltä osalta, johon valitus kohdistuu, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HLL valituslupa julkipanon jälkeen).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Markku Setälä, Marja Viima (t) ja Tuula Pääkkönen.

Esittelijäjäsen

Tuula Pääkkönen

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Hämeenkylässä Omakotiyhdistys ry/
Ville Hurmalainen

Oikeudenkäyntimaksu 97 euroa
(tiedote oikeudenkäyntimaksusta)

Jäljennös maksutta

Vantaan kaupunginhallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiedoksi tilastollista seuranta varten (EV 248/1998 vp - HE 101/1998 vp):
- ympäristöministeriö

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeuden rajoittaminen

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valitusaika

Tämä päätös on annettu julkipanon jälkeen, jolloin päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi-saantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, joilla valituslupaa haetaan
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen on laatinut joku muu henkilö, on valituskirjelmässä mainittava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:
PL 180
00131 HELSINKI

Käyntiosoite:
Fabianinkatu 15
Helsinki

Faksi: 029 56 40382

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi